

Ortopedická protetika – ŽIVOT BEZ OBMEDZENÍ.

Různé historické vyobrazení, či písemné zmienky alebo zachované samotné pomôcky z čias Rímskej ríše, starovekého Egypta a zo stredoveku svedčia o tom, že rôzne druhy ortopedických pomôcok sprevádzajú ľudstvo celé tisícročia.

Tieto pomôcky sa vyrábali z kovu, kože, dreva a rastlinných materiálov a niektoré z nich sa dokonca v rôznych obmenách používajú aj dodnes.

Zavádzanie stále modernejších konštrukčných princípov, progresívnych výrobných technológií a nových zdrojov materiálov pri výrobe rôznych pomôcok vedie k tomu, že sa môže pozitívnejšie ovplyvniť zdravotný stav človeka. Medicínske odbory (ortopédia, traumatológia, rehabilitácia, neurológia a reumatológia), ktoré sa zaoberajú liečbou ochorení pohybového aparátu, čoraz viac pri aplikovaní ortopedickej pomôcky, využívajú poznatky samostatného medicínskeho odboru ortopedickej protetiky.

Ortopedická protetika má za úlohu zabezpečovať liečebno-preventívnu starostlivosť o chorých a osoby, ktorých zdravotný stav si vyžaduje aplikáciu ortopedickej pomôcky. Ortopedická protetika sa zaoberá spôsobmi liečby, úpravy a kompenzácie vrodených alebo získaných chýb, chorôb a deformít pohybového aparátu, spôsobmi úpravy a kompenzácie stratených alebo obmedzených pohybových funkcií, spôsobmi náhrady stratených častí tela.

Na zabezpečenie týchto úloh využíva ortopedická protetika medicínsko-technické prostriedky (napr. ortopedické pomôcky) vrátane liečebno-preventívnych výkonov (napr. operácia, špecializované diagnostické postupy, rehabilitácia atď.)

Pomôcky môžeme deliť podľa rôznych hľadísk, napr. podľa spôsobu výroby (individuálne, sériové), podľa prenosu pomôcky (prenosné, polohovacie), podľa dĺžky dňa (denné, nočné, celodenné), podľa doby používania (dočasne používané, trvalo používané alebo podľa základných odborov:

Ortézy – sú technické pomôcky používané v ortopedickej ortotike, odbore, ktorý sa zaoberá spôsobmi náhrady, prípadne úpravy stratených alebo oslabených pohybových funkcií a korekciou deformít pohybového aparátu bez kozmetickej náhrady stratenej časti tela pomocou technickej pomôcky. Sú to rôzne pomôcky od tých relatívne najjednoduchších - ako sú ortopedické vložky, mäkké bandáže - až po tie zložitejšie, ako skoliotické korzety, podporné aparáty na chodenie, vertikalizáciu. Ortézy trupu, horných a dolných končatín členíme z hľadiska ich **pôsobenia na pohyb** (statické a dynamické), **účelu** (na prevenciu poškodenia, na liečbu ochorenia, na rehabilitáciu, na určité činnosti), **funkcie a mechanizmu ich pôsobenia** (fixačné, redresné, retenčné, substitučné a pohyb determinujúce), **podľa spôsobu konštrukcie a druhu použitého materiálu** (dlahové, objímkové, oblúčkové a kombinované). Modulárne ortézy podľa predpisu lekára zostavuje ortopedický technik v súlade s individuálnou potrebou pacienta.

Protézy – sú technické pomôcky používané v ortopedickej protetike, odbore, ktorý sa zaoberá spôsobmi náhrad stratenej pohybovej funkcie a stratenej časti tela súčasne, Protézy delíme na základe **spôsobu ovládania** (pasívne ovládateľné, aktívne ovládateľné vlastnou silou pacienta alebo vonkajšou silou). Novinkou sú myoelektrické a inteligentné protézy riadené mikroprocesorom. Podľa **druhu použitého materiálu** (kožené, drevené, laminátové a kombinované), **spôsobu ich stavby a druhu použitých komponentov** (individuálne

zhotovené, zhotovené s komponentov), **nosnosti** (centrálna nosnosť– endoskeletárna, periférna exoskeletárna)

Ortopedická obuv a vložky – sú technické pomôcky používané v rámci calceotiky, odboru, ktorý sa zaoberá rôznymi spôsobmi ošetrovania ochorení, deformít a chýb nôh pomocou technickej pomôcky (napr. ortopedická obuv, vložka). **Ortopedická obuv** môže byť jednoduchá, zložitá a veľmi zložitá a býva zhotovená z individuálne zhotovených komponentov alebo sériových a kombinovaných. **Ortopedické vložky** sú rozdelené podľa funkcie (korekčné, kompenzačné, vyrovnávacie a absorpčné), pokrytia chodidla (celé, trojštvrťové a podpätenky), odoberania merných podkladov (podobaroskopom a obkresom chodidla, sadrového odliatku, elektronickým podobarografom Eclipse vyhodnoteným počítačom/ atď).

Epitézy – sú technické pomôcky používané v ortopedickej epitetike, odbore, ktorý sa zaoberá rôznymi spôsobmi náhrady stratenej alebo deformovanej časti tela po kozmetickej stránke, bez náhrady stratenej funkcie. Epitézy sa delia napr. na epitézy tváre, končatín a prsníka.

Adjuvatiká – sú technické pomôcky používané v adjuvatike, odbore, ktorý sa zaoberá rôznymi pomôckami pre pacientov s telesným postihnutím, slúžiacimi na kompenzáciu handicapu v oblasti statiky, lokomócie, sebaobsluhy, hygieny, pracovnej a spoločenskej realizácie pacienta (napr. palice, barle, vozíky pre chorých a pod.).

Individuálne i hromadne vyrábané ortopedické pomôcky predpisujú oprávnení zmluvní lekári zdravotných poisťovní na Poukaz na zdravotnícku pomôcku a zdravotnícku potrebu, ktorý má platnosť 1 mesiac

Individuálne ortopedicko-protetické pomôcky podľa mier pacienta odovzdávajú a vyhotovujú ortopedickí technici vo výdajniach ortopedicko-protetických pomôcok.

Hromadne vyrábané pomôcky dostane pacient vo výdajniach zdravotníckych pomôcok, výdajniach ortopedicko-protetických pomôcok alebo niektoré druhy v lekárniach.

Pracoviskom s najvyššou úrovňou ortopedicko-protetickej starostlivosti na Slovensku je Špecializovaná nemocnica pre ortopedickú protetiku Bratislava/d'alej ŠNOP/. Je to jediné zariadenie svojho druhu, kde je pacientom poskytovaná ortopedicko-protetická starostlivosť v tímovej spolupráci vysoko špecializovaných odborníkov - odborného lekára pre ortopedickú protetiku, ortopéda, lekára FBLR, internistu, fyzioterapeuta a ortopedického technika. Spolupráca sa uskutočňuje v indikovaných prípadoch pri ambulantnej aj ústavnej starostlivosti a je vysoko efektívnym a humánnym spôsobom ošetrovania najmä telesne postihnutých pacientov

Nemocnica v rámci budovy susedí aj s výdajňou ortopedicko-protetických pomôcok a technickými pracoviskami firmy NEOPROT, ktorá je zameraná najmä na vyhotovovanie všetkých druhov individuálnych ortopedicko-protetických pomôcok.

ŠNOP a NEOPROT úzko spolupracujú pri zabezpečovaní zdravotníckych pomôcok pre pacienta. Technicko-výrobné pracoviská v rámci areálu nemocnice zabezpečujú pre pacientov nemocnice (ale aj pre iných pacientov) všetky činnosti, ktoré súvisia s meraním, skúšaním a odovzďavaním všetkých druhov sériových aj individuálnych ortopedicko-protetických pomôcok. Tieto činnosti sa týkajú jednoduchých ale i zložitých ortopedicko-protetických pomôcok. Pre niektoré druhy najzložitejších pomôcok NEOPROT spol. s.r.o. je jediným oprávneným výrobcom a dodávateľom pre SR.

Všetky spomínané skutočnosti sú pre poskytovanie komplexnej ortopedicko-protetickej starostlivosti podstatnými pozitívnymi faktormi, ktoré ovplyvňujú:

- dostupnosť technickej starostlivosti – pacienti (často krát ťažko mobilní) dostanú po predpísaní lekárom všetky pomôcky v rámci jedného areálu a nemusia komplikovane navštevovať dislokované výdajne pomôcok,
- kvalitu, rýchlosť, operatívnosť a efektívnosť technickej starostlivosti - lekári predpisujúci pomôcky môžu priamo komunikovať s technickými pracoviskami (sú v spoločnom areáli), vyskúšať rozpracovanú pomôcku, aktualizovať pomôcku a skontrolovať odovzdanú pomôcku, pričom prípadné výhrady je možné odstrániť okamžite. Okrem toho je možné niektoré druhy pomôcok aplikovať takmer okamžite po predpísaní lekárom, takže pacienti na ne nemusia čakať, resp. nemusia dochádzať na ich vyhotovenie.

Uvedená spolupráca Špecializovanej nemocnice s technickými pracoviskami a ich umiestnenie v jednom areáli sú základným predpokladom optimálneho poskytovania komplexnej ortopedicko-protetickej starostlivosti.

Okrem toho nemocnica vykonáva pre- a postgraduálnu výchovu lekárov/ako jediné pracovisko v SR/ i stredných zdravotníckych pracovníkov v problematike ortopedickej protetiky, zabezpečuje metodické vedenie zdravotníckych pracovníkov na ostatných pracoviskách ortopedickej protetiky, zabezpečuje posudzovanie efektívnosti, kvality a funkčnosti vyhotovených, resp. navrhnutých zdravotníckych pomôcok a starostlivosti poskytovanej inými subjektmi pre zdravotné poisťovne, zabezpečuje sociálne poradenstvo u pacientov s trvalými postihnutiami oporno-pohybového aparátu atď.

Záverom môžeme povedať, že všetky vyššie uvedené skutočnosti poukazujú na možnosti a úroveň poskytovanej zdravotnej starostlivosti v odbore ortopedická protetika. Sú teda vytvorené všetky predpoklady na to, aby vhodne indikovaná, včas aplikovaná a kvalitne vyhotovená pomôcka priniesla pacientovi, ktorý má snahu spolupracovať, optimálny ošetrovací efekt a kompenzáciu/či liečbu/ jeho postihnutia/ochorenia/, a tým mu umožnila dosiahnuť jeho maximálne možnú integráciu do spoločnosti.